

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cetigne (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 12. августа

На земљишту Србије нема више варварске аустро-угарске војске. Претјерана је преко Шапца, Љешнице и Лознице с оне стране Саве и Дрине да још неко вријеме кужи несрећну нашу браћу у Босни и Војводини.

У Србији је остао од ње срамни траг хунскога смрада. Попаљена села, унутшени усјеви, сасјечени воћњаци, раскопани гробови, изнакажени љешеве погинулих, масакрирани старци, обешчашћене дјевојке и невини дјеца с ископаним очима, — то су ружни остаци на простору по којем су табанале разуздане дивље хорде једне велике европске силе, која се лажно представљала просвјешћеном и чији се владалац, да би ругло било веће и лаж циничнија, назива апостолским величанством.

Поносно подигните главе азијатске Муратове и Селимове хорде, јер ви нећете више бити саме помињане у Историји као срам свијех људских покољења! Надмашила вас је црно-жута војска Његовог Апостолског Величанства, која се послужила маском цивилизације, да би са више рафинираности дала маха животињским нагонима човјечије природе.

Као страшни сан остаће у памћењу свијех нараштаја кратковремени боравак аустријске војске у Србији. Ругоба људска, којој је Аустрија била носилац и представник у савременој Европи, исписана је пламом и крвљу пољима питоме Мачве, да се никад не избрише, да се никад не заборави док је свијета и вијека. И та ужасна писмена причаће вијевима о дубокој покварености и неизмјерној злоћи једне, на жалост, хришћанске велике државе и проклетвом ће пратити име њених данашњих представника.

Храбре српске мишице очистише Србију од аустријске војске, која се разбјежала потучена и разбијена, декорисана срамотом и понижењем.

Аустриско саопштење

Цетиње, 11. августа.

Аустрија је објавила подуже службено саопштење о поразу своје војске у Србији. Признаје у неколико да су Срби имали успјеха, али свој пораз крије. Аустрија у у свему наслеђује Турску, па и у састављању службених саопштења. Кад су Руси 1877. били пред вратима Цариграда, Велики Везир је објавио, да је непријатељ потучен и да се царска отоманска војска *успјешно повлачи* према пријестоници! Тако и бечки Велики Везир гроф Берхтолд у својим саопштењима о поразу аустриском у Србији прича о некаквом успјешном свршеном задатку! То његово саопштење гомила је извртања чињеница и глупих лажи.

Он у почетку вели, да је од онога дана, кад се Русија умијешала, Аустрија свој рат против Срба почела сматрати као експедицију за

кажњавале Србије. За то кажњавање жртвовала је 220.000 војника. Аустриска војска, вели даље, извршила је само кратко наступање на непријатељско земљиште, па се, по свршеном задатку, вратила. Пошла је да се мало прошета, да успут казни противника и да се врати. Одмах иза тога тврди, да су Срби били надмоћнији и да српски напади „ипак нијесу успјели због хероизма аустријских трупа“. Ко овдје да ухвати крај? Успјешно су наступали, сјајно извршили задатак, и ако су Срби, по Берхтолдовом тврђењу, били надмоћнији. Али Срби нијесу успјели „због хероизма аустријских трупа“, које су се вратиле са непријатељског земљишта! Какав је онда задатак имала аустриска војска? Да ли да учини толике напоре и трошкове ради једне празне казне? Док се с једне стране признаје, да су се аустриске трупе по успјешно извршеном задатку вратиле, дотле се с друге стране прича о некаквом успјешном продирању пут Ваљева. Или није истина да су се вратиле по извршеном задатку, или је истина да иду на Ваљево. Не може бити да се славodobитно враћају натраг и у исто вријеме успјешно продиру напријед! Таква је логика расклиматане Монархије, која свуда губи. Њој је тешко признати, да је бијена од Србије изморене са два скорашња велика рата, па се на све начине мучи, како да свој пораз забашури.

Једна ратна Ода

Највећи савремени италијански пјесник *Д. Акуниџо* у овим епохалним данима, каквих Европа досад није доживјела, испјевао је *Оду за латинско ускрснуће*, у једанајест строфа, свака од двадесетиједан стих — читаву појему.

Пјесник ту велича Француску, да „никада није била тако дивна ни за вријеме њезиних краљевина“, па Италији говори: „Бирај, да будеш Владарка или слушковиња, бирај да се уздигнеш или да се понизиш, бирај да живиш или да те није!... Тешко теби ако узоклијеваш, тешко теби ако се не усуђујеш прегнути“.

Ова је ода угледала свијета на првој страници у париском „Фигару“, а италијански листови доносе у преводу из ње неке строфе по телеграфу.

Да се оцијени важност ове оде, доста је напоменути онај читав инцидент аустро-италијански с Д'Анунџијева *Брода* (La Nave), кад му је аустријски адмирал Монтекуколи одговорио у званичној наредби аустроугарској мрнарици.

Уједињење Јевропе

Московско „Јутро Русије“ под овим насловом пише:

Назад сто година већ је Русија морала сузбијати напад великога славољупца, чија се гвоздена рука грозно простирала тада над Јевропом. Уз Цара Александра Благословљенога окупила се сва Јевропа уставши против несносног Наполеоновог угњетавања. И Русијом уједињена Јевропа смјела је Бонапарту с лица земље.

Послије сто година песница другог славољупца подигла се над јевропским државама. Очеличена

песница Хохенцолерна замијенила је гвоздену руку Наполеона. Безгранично славољубље германског Цара одавна већ узнемирује сусједе. Вилхелм II упорно је улијевао у умове својих Нијемаца увијерање, да су они особито Провиђенjem одређени народ, да буде у свијету господарствујући. Али као што је назад сто година руски колос стојао на путу томе славољупцу, и та славољубац подигао се против Русије, Бонапартовим путем.

И опет се око Русије окупљају народи, да избаве Европу од германске песнице. Француска шиље војску на источну границу, њој савезна а нама пријатељска Енглеска мобилизује своју исполинску флоту, од часа до часа очекујући заједнички сигнал.

Уз Германију је сама Аустрија. Савезна им Италија остаје неутрална. Само Турска у савезу са Фердинандом Кобуршким могла би пристати на освајачке планове Вилхелма II; али Грчка и Румунија, које стоје на стражи неприкосновености букурешког мира, задржавају ратоборност Турске и Бугарске.

Склопљени тројни споразум за вријеме мира, још се боље утврдио кад је бура пукла. Русија, Француска и Енглеска излазе против новог Наполеона — двије од највиших свјетских армија и двије од највиших свјетских флота.

Наш Господар свечано је обећао своме народу, да неће мир закључити, док потоњи непријатељски војник не остави руску земљу. Али када потоњи непријатељски војник буде проћеран преко руске границе, срушиће се у прах није велике империје. Хабзбурговаца и Хохенцолерна.

Аустро-Угарска ће се растаћи на своје разнонародне дијелове. Напуће хегемонија Прусије у Њемачкој и Њемачке у Европи. Угарска, Чешка, Баварска, Саксонија и друге централне државе европске, под

Телеграфске вијести са бојишта

Цариград, 9. августа. Влада је издала закон, којим се овлашћује влада да инсталише и експлоатише телефонску и телеграфску службу без жица. Законом се регулише употреба телеграфа без жица од стране појединаца, изричу се казне противу недозвољене употребе или сметања ваздушних таласа. Закон наређује да, у случају рата или мобилизације, све трговачке или ратне лађе имају у отоманским територијалним водама да укину потпуно прибор за безжичну телеграфију. У противном случају капетан ће се сматрати као шпијун.

Берлин, 9. августа. Честим изви-
ђањем њемачких морнара све до
Финскога Залива утврђено је, да
на видику нема ни једне неприја-
тељске лађе у Балтичком Мору и
да према томе нема никакве опас-
ности за неутралне бродове у Бал-
тичком Мору јужно од Финског
Залива.

Петроград, 10. августа. У близини Чарјакова руска авангарда stigla je аустриске патроле, потукла их је убивши и ранивши око 60 хусара и заробивши 120. Руске трупе заузеле су Гумбинен пошто су Нијемци потиснути, узеле им 12 тонова и многобројне заробљенике.

утицајем оздрављајуће буре и поднесене борбе, наћи ће природније и јаче облике политичких групирања. Пруска песница обеснажена ће панути, и ослобођена Европа ће одахнути.

Овдашње Енглеско Посланство добило је од своје владе следеће званично саопштење о поморском положају:

Њемачка трговина на мору потпуно је обустављена услед операција енглеских крстарица у разним дијеловима свијета. Њемачка флота није у стању да интервенише у корист њемачке трговине, ни да истoj обезбједи слобуду. Сва снага енглеске флоте, имајући за базу Енглеску, држи море и спрјечава да се ометају операције крстарица. Седам од сто њемачке трговачке мрнарице налази се већ у рукама Енглеза, 20 од сто утекло је у неутрална пристаништа, а остатак се налази укочен у њемачким пристаништима гдје тражи уточиште. С изузетком једног врло малог дијела, који се налазаше у њемачким портovima у моменту објаве рата, дио који је нижи од једног по сто, — енглеска трговачка мрнарица живо врши своју задаћу на свима великим трговачким морским путovima.

Гоњење, које је извршила ескадра
енглеска на Крајњем Истоку, пот-
пуно је спријечило њемачку ескад-
ру из Кине да предузме офанзив-
ну акцију. Наша трговина у Кини
и даље се води.

Аустриска ескадра се повукла у Јадранско Море пред сједињеном енглеско-француском флотом. Надамоћност енглеско-француске флоте дозвољава јој да се шаљу ратне лађе и на друга мјеста у Средоземном Мору, или у сусједна мора, гдје се за то укаже потреба.

Велики дио приморског становништва у Енглеској моли да буде примљен у флоту.

Петроград, 10. августа. Званични извјештај гласи да је руска коњица 4. ов. мј. у подне потукла аустројску коњичку дивизију код Кузмина. Цијело поље засијано је непријатељским љешевинама. Врховна Команда објавила је телеграм, који је главнокомандајући упутио српском Насљеднику.

Лондон, 10. августа. Поморска ситуација је оваква: Од објаве рата флота је имала дужност да се брине о сигурности експедиционе војске, која је завршила своје искрцавање 5. августа у потпуном реду и без икаквих губитака. Како је флота извршила свој задатак у Атлантском Океану и на осталим мјестима најбоље се види по томе што је код Лојда ~~снизил~~ стопан за осигурање противу ~~ратне~~ опасности на два процента, док је стопан за осигурање жита за британска пристаништа један и по проценат. Њемачка флота осим оне у Балтичком Мору лежи у пристаништима. Енглеска трговина је нормална. Једини губитак који је Енглеска претрпјела је лака крстарица „Амфион“, која је наишла на једну мину. Једна њемачка подморска лађа потопљена је у ~~Сједињеном~~ Мору.

Сувоземна је ситуација оваква: Њемачке трупе заузимају линију од једне тачке сјеверно од Базела преко Лијежа до једне тачке у Белгији источно од Анвера а близу холандске границе. Досадање операције у главном су се састојале у задржавању намераване њемачке офанзиве преко Мезе до Лијежа, чија су утврђења још увијек негакнута.

Белгијска офанзива омогућила је уредну мобилизацију и концентрацију француске војске и британске експедиционе војске. Њемачке су трупе сада пријешле Мезу испод Лијежа освајајући полако терен према западу, но у том надирању непрестано их спрјечавају Белгијанци. На југу, гдје се њемачке армије очевидно налазе у дефанзиви, Французи продиру у дугачкој линији у Елзас и Лорен зауевши велики дио те територије. Французи су послје неколико окршаја сузбили њемачке трупе.

Петроград, 11. августа. Цвет ескадрона руске коњице сусрели су близу станице Паухова између Члочева и Зборова два пута већу снагу Аустријанаца. Аустријанци су примили битку и разбијени су. Двије батерије су заплијењене, а заробљено 160 војника. Аустријске трупе, које су напале на Владимир Волински, у наглом су повлачењу ка Сокалу. Заузели смо један дио пријелаза на ријеци Селету. *Офанзива у источној Галицији успјешно напредује.*

Берлин, 11. августа. Јапански отправник послова примио је јутрос као одговор на јапански ултиматум ову вербалну декларацију: Њемачка влада не даје никакав одговор. Налази се дакле принуђена да опозове свога амбасадора у Токију и да изда путне исправе јапанском отправнику послова у Берлину.

Петроград, 11. августа. На изјаву јапанске владе, да ће за вријеме њемачко-јапанског рата поштовати неутралитет Кине, добијен је одговор од владе Сједињених Америчких Држава, у коме се изражава нада да Јапан не иде ни за каквим територијалним прираштајем и да ће испунити обећање да поврати Кјао.

Лондон, 11. августа. Енглески адмиралитет извјештава неутралне лађе, да прије него што уђу у Сјеверно Море обавијесте се у адмиралитету о томе, које је путове енглеска флота рашчистила.

Лондон, 11. августа. Посланик Америчких Сједињених Држава у Брислу обавијестио је њемачке власти да му је влада Сједињених Држава наложила да штити Брисел и да pazi да ратни закони буду поштовани.

Рим, 11. августа. У присуству 22 кардинала и дипломатског тијела извршена је сахрана Папе Пија X.

Париз, 11. августа. Њемачка офанзива у Лотарингији, која је била одговор на напад и која се продужила јуче преко цијеле ноћи, задржана је. Данас није било никаквога напада противу позиција код Нансија.

Париз, 11. августа. Успјеси, о којима су јавили њемачки телеграми, сада су локализовани и неуспјех наших трупа своди се на сразмјере уобичајенога колебања које рат са собом доноси. Неуспјех француски није ни близу такав као што га Нијемци представљају. Број њемачких заробљеника, које су Французи заробили у Елзасу, је велик. Дух трупа је одличан. Наша војска у Елзасу наставља своје маршеве за Колмар.

Ниш, 11. августа. Овдашњи руски отправник послова саопштио је

г. Министру Предсједнику Пашићу ово: Његово Царско Височанство Велики Кијаз Николај Николајевић најузвишенији врховни главнокомандујући наредио ми је извјестити Вас о сљедећем: Послије дводневне упорне борбе у реону Гумбинена наша војска одржала је побједу над њемачком војском, од које је уништено више од три корпуса. Нијемци су с огромним губитцима одступили гоњени нашом војском. Заплијенили смо много топова. Тај успјех, постигнут на фронту армије генерала Рененкамфа, има нарочити стратегијски значај.

Ниш, 11. августа. Предсједник Министарског Савјета г. Пашић одговорио је царском руском отправнику послова г. Штрандману ово: Молим Вас да Њ. Ц. Височанству Великом Кијазу Николају Николајевићу, најузвишенијем врховном главнокомандујућем славне царско-руске војске изволите доставити најтоплију благодарност Краљевске Српске Владе на радосном извјештају о величанственој побједи руског оружја. Српска војска ће с новим одушевљењем примити ову радосну вијест, која ће јој дати новог полета у борби против заједничкога непријатеља.

Петроград, 11. августа. Њемачка војска заузела је Брисел. Ово заузеће за Нијемце нема стратегијског значаја. Белгијска војска повукла се снажним утврђењима Анверса и пријети Нијемцима с бока.

Петроград, 11. августа. Предсједник Царског Савјета Акимов преминуо је.

Петроград, 11. августа. Јављају из Вилне са компетентног мјеста, да су руске трупе послје битке, о којој је у ранијим телеграмима говорено, дошле у Инстербург.

Петроград, 11. августа. Борбе које су објављене 4. Б. и 7. августа у источној Пруској биле су огорчене. Борбени фронт се провезао 40 врта. Руске трупе су заузеле Солдау и Ларис. Повлачење 20. њемачког корпуса у околини Лика личило је на право бјегство. Руси су заплијенили једну војну касу са 50 хиљада марака. У предјелу око Виненбурга непријатељске трупе су напустиле границу. Њемачко становништво напушта села и бјежи на сјевер. На фронту према Аустрији не јавља се ни за какав озбиљнији сукоб до 7. августа. У околини Берестника Руси су потиснули један ескадрон 9. хусарског пука и заробили 1105 непријатељских војника и два официра. Руске трупе напале су на један аустријски ескадрон и приморале га да напусти границу руску.

Њемачка војска уведена је у борбу код Гумбинена и покушала да ојколи наше десно крило, али је потучена. Руске су трупе однијеле побједу и заплијениле велики број топова. Нејријатељ је тражио примирје да поклопа мртве; ово примирје није дато. 7. августа наша је побједа била потпуна. Нејријатељ, који је претрпио огромне губитке, бјежао је гоњен нашим трупама.

Крагујевац, 11. августа. У Јадру и код Шапца продужено је гоњење непријатеља. Нејријатељ је пребјегао преко Дрине. Лозница и Љешница су у нашим рукама. Наша коњица најала је 7. августа једну нејријатељску колону, разбила је и заплијенила четири хаубице, десет пољских топова, двадесет осам топовских кара с муницијом, седам пољских кујина, поред истих других кола са разним материјалом.

Лондон, 11. августа. Потврђује се да су Нијемци заузели Брисел. Њемачке трупе продужују да пре-

лазе преко ријеке Мезе. Белгијска влада јавила је да се белгиска војска пред надмоћном снагом непријатељском повукла у добром реду ка Анверсу. Белгиска војска је сада спремна, да оперише са савезничким војскама.

Париз, 11. августа. Нијемци наступају ка Гану. Опсјели су Намир. Њихове трупе наступају на запад ка француској граници. *Држи се да је данас отпочела битка у горњем Елзасу и да је сва њемачка снага одбачена на десну обалу Рајне.*

Париз, 11. августа. „Журнал де Деба“ објављује чланке, у којима се позива Румунија да узме учешћа у рату противу Аустрије. Сва париска штампа објавила је крупним словима вијести, у којима се јавља о великој српској побједи на Церу и Јадру. Сви листови протестују противу свирепости, које су чинили Аустријанци над српским становницима.

Петроград, 11. августа. Нијемци су објавили у Бриселу ратно стање. Узели су 16 таоца и одсјекли су варош од саобраћаја са свијетом. Бузене Гарибалди је дошао у Париз и предложио француској влади да образује један добровољачки корпус. Француска влада је званично протестовала што Нијемци употребљују куршуме „дум-дум“. У једном званичном француском саопштењу казује се да је ситуација на бојишту повољна. Белгијска војска ушанчена у Анверсу спремна је за борбу. У једном коминикеју саопштава се, да и ако су француски губитци озбиљни да су њемачки губитци ипак много знатнији. У другом једном званичном француском коминикеју изјављује се да је Француска донијела чврсту одлуку да ратује све дотле докле Нијемци не буду дефинитивно истјерани из Белгије.

Петроград, 11. августа. Јапан је увјерио Сједињене Државе да ће на случај њемачко-јапанског рата строго поштовати неутралитет Кине.

Петроград, 11. августа. Два дана пароброда наишла су на мине у Северном Мору. Оба пароброда су одијетјела у ваздух.

Петроград, 11. августа. Њемачке трупе су у пуном повлачењу. На западу мансурских језера освојили смо Јаханесбург и Виленбург. Јуче 10. ов. мј. освојили смо Солдау, чији су становници побјегли. Нијемци су евакуисали Најденбург, па су по том запалили варош. Код Солдау и Најденбурга наше трупе пријете да пресеку њемачке саобраћајне везе са пруским провинцијама. Гумбињенска битка је свршена. Нијемци су се повукли и због тога изгубили власт у источној Пруској са оне сране Висле.

Петроград, 11. августа. Јављају из Токија, да је Јапан објавио рат Њемачкој.

Цариград, 11. августа. Официри и људство са два дреднота, које је Турска била купила у Енглеској, пристјели су овдје данас на једном путничком броду.

Крагујевац, 12. августа. *Наша војска према Дрини очистила је нашу цијелокупну територију од нејријатеља. Љубовија је ојет у нашим рукама. При свом повлачењу из Љубовије нејријатељ је учинио много штете.*

9. августа Биоград је био бомбардован од 3 до 5 часова по подне. Једна нејријатељска колона продрла је нешто мало на наше земљиште у правцу Пријепоља, али *послије добивене битке на Јадру ово продирање не може имати веће важности.*

Вивиани, Предсједник Министарства Француске Републике, упутио је преко француског посланика у Нишу сљедећи телеграм г. Пашићу, Предсједнику Министарства: „У име Владе Републике честитам вам одлучан успјех, који су однијели неустраниви Срби над аустро угарском војском, и шаљем вам наша срдачна честитања и жеље Француске за коначни успјех наших војска братски удружених“.

Париз, 12. августа. Француска и њемачка војска боре се на цијелом фронту без икаквог знатног успјеха и на једној и на другој страни. Цепелин № 8 уништен је. Штампана једнодушно констатује да се Нијемци труде да пораз који су им Руси нанијели у Гумбинену, претворе у своју побједу. Они и даље продужују протурање лажних вијести колико ради унутрашњег расположења у Њемачкој, толико и да би друкчије представили право стање ствари пред страним јавним мишљењем.

Париз, 12. августа. Холандска влада, с обзиром на појаву њемачких трупа на холандској граници, поновила је у Лондону и Паризу изјаве, у којима енергично увјерава да ће остати неутрална.

Париз, 12. августа. „Пти Пари-зијен“ јавља о доласку у Париз Болитија у нарочитој великој политичкој мисији.

Крагујевац, 12. августа. *Јуче су после подне око 4 часа наше трупе поново зазеле Шабац и претјерале непријатеља преко Саве.*

Дневник

Вечера у Двору. Синоћ је била у Краљевом Двору вечера у част г. генерала Јанковића и господе српских официра. На вечери су били и г. др. Гавриловић, посланик Србије, са г. др. С. Марковићем, секретаром посланства, заст. Министра Војног г. Р. Поповић, Министар Инстр. Дјела г. П. Пламенац, и часништво Краљевог Двора. За вријеме вечере измијењане су срдачне родољубиве здравице између Његовог Величанства Краља и г. генерала Јанковића.

Краљев поздрав Французима. Његово Величанство Краљ изговорио је јуче приликом дочека француских војника, обраћајући се г. француском посланику, овај говор:

Господине Министре!

Захваљујем влади Француске Републике на драгоцјеном доказу пријатељства, које Ми даје у овоме тренутку.

Ја сам се васпитао у Француској, и у самој земљи Ја сам научио да цијеним Вашу отаџбину и њену славну војску. Такође знам да су у тој војсци колонијалне трупе елита, и срећан сам да зажелим данас добродошлицу официрима, подофицирима и војницима, који дођоше у Црну Гору као представници њихових славних ратних другова и њихових традиција у храбрости и дисциплини. Моји ће војници бити срећни, да се боре поред својих француских другова, и Ја сам себи честитам, што их имам под Мојим заповједништвом.

Цијелом француском деташману кличем: добро нам дошли!

Живјела Француска и њен лични Државни Поглавар!

Живјела славна француска војска!